

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 751/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Advokátska kancelária, Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava III č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKČIA]

(ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/76/2010-204 zo dňa 24. 04. 2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/377/2015-216 zo dňa 30. 09. 2015.

Základné právo sťažovateľa na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co /377/2015-2016 zo dňa 30. 09. 2015.

Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/76/2010-204 zo dňa 24. 04. 2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/377/2015-216 zo dňa 30. 09. 2015.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, č. k. 10Co/377/2015-2016 zo dňa 30. 09. 2015 sa zrušuje.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava III č. k.: 12C/76/2010-204 zo dňa 24. 04. 2015 v znení opravného uznesenia Okresného súdu Bratislava III č. k. 12C/76/2010-213 zo dňa 15. 06. 2016 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 355,73 Eur...“

2. Schválením dodatku č. 1 k rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie 1. marca 2016 až 28. februára 2017 došlo k prerozdeleniu nevybavených vecí pridelených sudcovi Ľubomírovi Dobříkovi a náhodným výberom bola vec pridelená 14. septembra 2016 sudcovi Sergejovi Kohutovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

3. Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania na okresnom súde sp. zn. 12 C 76/2010, v ktorom sa domáhal proti Slovenskej republike – Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) zaplata sumy 106 472,52 € s príslušenstvom. Zaplata tejto sumy sa sťažovateľ domáhal z titulu vyplatenia funkčného platu, ktorý mu nebol vyplatený, hoci právoplatným rozhodnutím Úradu pre štátnu službu č. 6602/2006 z 26. mája 2006 bolo zrušené rozhodnutie žalovaného o skončení štátnozamestnaneckého pomeru so sťažovateľom, v dôsledku čoho štátnozamestnanecký pomer naďalej trvá a sťažovateľovi patrí funkčný plat 46 054 Sk mesačne. Sťažovateľ sa žalobou domáhal vyplatenia funkčných plátov za obdobie od 15. februára 2007 do 1. júla 2010. Čo sa týka toho, že žalovaný 14. februára 2007 vydal rozhodnutie o vymenovaní sťažovateľa za predstaveného, tým istým dňom ho z funkcie odvolal a po skončení práceneschopnosti sťažovateľa ho odvolal zo štátnej služby, vo vzťahu k tomuto opätovnému skončeniu štátnozamestnaneckého pomeru prebieha samostatné konanie.

4. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 76/2010-67 z 25. apríla 2012 sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a rozsudkom č. k. 12 C 76/2010-72 z 27. apríla 2012 žalobu sťažovateľa zamietol. Dospel k záveru, že žalovaný nie je vo veci pasívne vecne legitimovaný, sťažovateľ si mal svoje právo „*správne uplatniť u svojho služobného úradu, ktorým je Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, s ktorým mal služobný pomer uzatvorený. Domáhať sa zaplata plátov od Slovenskej republiky v zastúpení Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky nie je možné, nakoľko v danom prípade sa nejednalo o zodpovednosť štátu pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Procesnú zodpovednosť za označenie účastníkov v návrhu nesie navrhovateľ (...)*“. Okresný súd sťažovateľa zaviazal nahradiť

žalovanému trovy konania vo výške 2 076,77 €. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-72 z 27. apríla 2012 a uzneseniu č. k. 12 C 76/2010-67 z 25. apríla 2012 podal sťažovateľ odvolanie.

5. Krajský súd rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-72 z 27. apríla 2012 rozsudkom č. k. 2 Co 225/2012-119, 2 Co 226/2012 z 27. novembra 2013 ako vecne správny vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil, vo výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že žalovanému náhradu trov nepriznal, a ako vecne správne potvrdil i uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-67 z 25. apríla 2012.

6. Výrok o potvrdení uznesenia okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi krajský súd odôvodnil tým, že sťažovateľ nepreukázal také okolnosti, ktoré by odôvodňovali rozhodnutie o oslobodení od platenia súdnych poplatkov v dôsledku sťažovateľových osobných a majetkových pomerov v zmysle § 138 Občianskeho súdneho poriadku v znení v čase rozhodovania (ďalej len „OSP“). Navyše vo veci sťažovateľa je zrejme, že nebola splnená ani podmienka, že nejde o prípad svojvoľného alebo zrejme bezúspešného uplatnenia práva. Krajský súd ďalej uviedol, že sťažovateľ *„jednoznačne netvrdil a nad akúkoľvek pochybnosť nepreukázal, že by v konaní požíval osobné oslobodenie od súdnych poplatkov, resp. že by išlo o konanie vecne oslobodené od súdnych poplatkov“* podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). To, že okresný súd v konaní pokračoval napriek nezaplateniu súdneho poplatku, nespôsobilo vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Krajský súd zároveň doplnil, že ani Európsky súd pre ľudské práva nikdy nevyklúčil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančných obmedzení pre prístup jednotlivca k súdu a požiadavku zaplatiť súdny poplatok nemožno považovať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné *per se* s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 225/2012-119, 2 Co 226/2012 z 27. novembra 2013 podal 21. februára 2014 dovolanie. Okresný súd vyzval sťažovateľa výzvou zo 14. apríla 2014 na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 12 776 €. Sťažovateľ požiadal 2. mája 2014 o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Okresný súd sťažovateľa prostredníctvom jeho právneho zástupcu výzvou z 10. júna 2014 vyzval, aby predložil „*vyplnené tlačivo v zmysle § 138 ods. 2 O. s. p.*“ alebo doložil rozhodnutie o stave hmotnej núdze v lehote 15 dní.

8. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 76/2010-170 zo 4. septembra 2014 sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľ na výzvu okresného súdu na preukázanie svojich osobných a majetkových pomerov nereagoval v stanovenej lehote, hoci táto bola riadne doručená jeho právnenému zástupcovi 27. júna 2014. Pretože sťažovateľ napriek výzve nepredložil okresnému súdu aktuálne údaje o svojich majetkových pomeroch, okresný súd nemal za preukázané, že by majetkové pomery sťažovateľa odôvodňovali jeho oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Krajský súd toto uznesenie okresného súdu uznesením č. k. 2 Co 822/2014-201 z 30. októbra 2014 zrušil a vec vrátil okresnému súdu, pretože okresný súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, najmä sa nevysporiadal s tvrdením sťažovateľa, že „*v konaní je od platenia súdnych poplatkov vecne oslobodený*“.

9. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 znova sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sťažovateľ nepredložil na preukázanie svojich majetkových pomerov vyplnené tlačivo, nepreukázal teda, že by jeho majetkové pomery odôvodňovali jeho oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, a nejde ani o prípad osobného oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého je od poplatku oslobodený navrhovateľ v konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru a pri uplatnení nárokov z neplatného skočenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru: „*navrhovateľ sa ako vidno z podaného žalobného návrhu vo veci nedomáha určenia neplatnosti skončenia štátnozamestnaneckého pomeru, domáha sa ním iba*

vyplatenia funkčného platu, teda vo veci nejde o prípad uvedený vo vyššie cit. ust. zák. o súdnych poplatkoch. Navrhovateľ vedie totiž pred tun. súdom viaceré súdne konania, avšak v tomto konaní navrhovateľ svojim petitom, ktorý je pre súd záväzný, nežiadal skúmať otázku neplatnosti skončenia jeho štátnozamestnaneckého pomeru. Preto sa nezakladá na pravde tvrdenie navrhovateľa, že je od platenia súdnych poplatkov, dokonca ako udáva, vecne oslobodený“. Opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 opravil okresný súd záhlavie rozhodnutia v časti označenia právneho zástupcu sťažovateľa.

10. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu. Sťažovateľ je preukázateľne v hmotnej núdzi, bez majetku a príjmu a navyše je „*vecne oslobodený*“ od súdnych poplatkov, pričom okresný súd svoj názor, podľa ktorého sa na sťažovateľa osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch nevzťahuje, nijako neodôvodnil.

11. Krajský súd uznesením č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015 uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 ako vecne správne potvrdil.

12. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 26. októbra 2015.

13. Sťažovateľ sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 a uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015 odôvodnil tým, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch aplikovali všeobecné súdy v rozpore s jeho zmyslom, pretože toto ustanovenie sa nevzťahuje len na konanie o určenie neplatnosti štátnozamestnaneckého pomeru, ale jeho aplikácia sa vzťahuje aj na uplatnenie

nárokov z takýchto neplatne skončených štátnozamestnaneckých pomerov, pričom žalobca sa domáha uloženia povinnosti žalovanému vyplatiť mu funkčný plat v súvislosti s neplatným skončením štátnozamestnaneckého pomeru. Navyše všeobecné sudy žiadali od sťažovateľa vyplnenie tlačiva pre oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorým mal preukázať svoje majetkové pomery, a to napriek tomu, že sťažovateľ bol osobne oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Všeobecné sudy nevzali do úvahy, že sťažovateľovi bol vyrubený súdny poplatok vo výške 12 776 € za podané dovolanie, čo vzhľadom na jeho zdokladované majetkové pomery mu neumožňuje taký vysoký súdny poplatok zaplatiť. Súdny poplatok v takejto výške predstavuje neprimerané vysokú sumu. Významnou okolnosťou je i to, že sťažovateľ sa do zlej finančnej situácie dostal práve v dôsledku neplatného skončenia štátnozamestnaneckého pomeru žalovaným. Všeobecné sudy sa nezaoberali inými okolnosťami veci, než iba majetkovými pomermi sťažovateľa, nezohľadnili povahu sťažovateľovho nároku, výšku súdneho poplatku a nedostatočne zhodnotili porovnanie záujmu štátu na vyberaní súdnych poplatkov a záujem účastníka konania uplatňujúceho si právo na súdnu ochranu.

II.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

16. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie týchto svojich práv:

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

19. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa, táto smeruje jednak voči uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením

č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 a jednak voči uzneseniu krajského súdu č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015.

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa postupom a uznesením okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 ústavný súd poznamenáva, že v citovanom čl. 127 ods. 1 in fine ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

21. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015 bolo prípustné odvolanie (ktoré sťažovateľ i podal) a na jeho základe odvolací súd bol oprávnený, ale aj povinný poskytnúť základným právam alebo slobodám sťažovateľa ochranu v prípade zistenia, že okresný súd svojím postupom alebo rozhodnutím do nich zasiahol. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

22. Ústavný súd preto sťažnosť v časti, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 76/2010-204 z 24. apríla 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 12 C 76/2010-213 z 15. júna 2015, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

23. Odlišná je situácia vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015. Právomoc ústavného súdu na jeho preskúmanie daná je, avšak ústavný súd považuje sťažnosť v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

24. Sťažovateľ tvrdí, že uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015 došlo k porušeniu označených základných práv jednak preto, že krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch, keď dospel k záveru, že osobné oslobodenie od súdnych poplatkov sa na sťažovateľa nevzťahuje, a jednak preto, že pokiaľ ide o rozhodovanie o žiadosti sťažovateľa o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, tu krajský súd nevzal do úvahy všetky pre vec rozhodujúce a preukázané skutočnosti.

25. Krajský súd uznesenie č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015, pokiaľ ide o záver, podľa ktorého sa na sťažovateľa osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch nevzťahuje, odôvodnil (po tom, čo uviedol, že konanie vo veciach štátnozamestnaneckého pomeru upravujú ustanovenia § 125 a nasl. zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) tým, že *„v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov, konanie, v ktorom sa navrhovateľ domáha proti odporcovi zaplataenia funkčného platu titulom neplatného skončenia štátnozamestnaneckého pomeru v zmysle zákona č. 312/2001 Z. z. nie je oslobodené od súdnych poplatkov a taktiež navrhovateľ v tomto konaní nie je od súdnych poplatkov oslobodený. ... na navrhovateľom uplatnený nárok sa nevzťahuje Zákonník práce, ale ide o nárok upravený osobitným zákonom č. 312/2001 Z. z. Odvolací súd preto dospel k záveru, že na navrhovateľa sa nevzťahuje oslobodenie od poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona č. 71/1992 Zb., podľa ktorého je od poplatku oslobodený navrhovateľ v konaní*

o určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru a pri uplatnení nárokov z neplatného rozviazania pracovného pomeru, pretože navrhovateľom uplatnený nárok vyplývajúci z neplatného skončenia štátnozamestnaneckého pomeru nemožno posudzovať v zmysle Zákonníka práce. Ide teda o konanie, predmetom ktorého je iný nárok, na ktorý sa vzťahuje osobitná právna úprava a ktorý preto nemožno stotožňovať s nárokmi vyplývajúcimi z neplatného rozviazania pracovného pomeru a nemožno ani analogicky aplikovať uvedené ustanovenie na predmetné konanie pre účely oslobodenia od súdnych poplatkov.“.

26. Vo vzťahu k nepriznaniu oslobodenia od povinnosti platiť súdne poplatky podľa § 138 OSP sťažovateľovi krajský súd najprv poukázal na to, že „je povinnosťou žiadateľa o oslobodenie od súdneho poplatku, či súdnych poplatkov preukázať súdu svoje aktuálne osobné, zárobkové a majetkové pomery odôvodňujúce podanú žiadosť (§ 120 ods. 1 veta prvá O. s. p.)“, a pokiaľ sťažovateľ namietal v odvolaní, že mu „odporca dlhodobo zadržieval funkčný plat od 01. 01. 2004, so všetkými negatívnymi dôsledkami, vrátane jeho uvrhnutia do hmotnej núdze, považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že samotný navrhovateľ v podaní zo dňa 02. 05. 2014 (vid' č. l. 163 spisu) uviedol, že mu bola už vyplatená náhrada funkčného platu v sume 54. 370 eur (z rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu mu je známe, že navrhovateľovi už bola v priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 28C/49/2007 poukázaná náhrada funkčného platu v sume 54. 854, 12 eur v marci 2013, za obdobie od 01. 01. 2004 do 14. 02. 2007), t. j. celý príjem, ktorý si navrhovateľ za dané obdobie uplatnil, takže jeho argumentácia, že sa nachádza v stave hmotnej núdze a napadnuté uznesenie mu bráni v prístupe k súdnej ochrane je zavádzajúca, keď aj z vyjadrenia odporcu k podanému dovolaniu vyplýva, že navrhovateľovi bola zároveň poukázaná náhrada funkčného platu za obdobie od 01. 01. 2004 do 31. 05. 2006 vo výške 43. 082, 87 eur (po odpočítaní zákonných zrážok z brutto mzdy) a za obdobie od 01. 06. 2006 do 14. 02. 2007 v sume 11. 771, 25 eur, t. j. doposiaľ bola navrhovateľovi vyplatená náhrada jeho funkčného platu v sume 109. 708, 24 eur.“.

27. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným

právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

28. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

29. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

30. Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne

súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 2 OSP v návrhu musia byť pomery účastníka dokladované a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov.

Podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch od poplatku sú oslobodení (...) navrhovateľ v konaní o náhradu škody z pracovného úrazu a choroby z povolania, v konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru a pri uplatnení nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru.

Ustanovenie § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch upravuje prípady osobného oslobodenia ex lege na rozdiel od oslobodenia od súdnych poplatkov na základe rozhodnutia súdu podľa § 138 OSP.

31. Prípady uvedené v § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sú vymedzené buď charakteristikou subjektu, ktorého sa osobné oslobodenie týka, alebo charakteristikou subjektu v spojení s kvalifikovaným procesným úkonom, resp. ochranou presne vymedzeného záujmu [ako je to i v § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch]. Spoločné pre všetky tieto prípady je jednak to, že fiškálny záujem štátu na zaplatení súdneho poplatku v týchto typových prípadoch ustupuje inému záujmu, ale aj to, že nastúpenie účinkov osobného oslobodenia účastníka konania podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch nevyžaduje vydanie osobitného súdneho rozhodnutia (na rozdiel od oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP), súd k tejto úprave prihliada ex offo, a účastník konania nežiada preto vydanie rozhodnutia, ktorým sa mu osobné oslobodenie podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch priznáva (jeho účinky nastávajú ex lege). Jeho ochrana pred prípadným nesprávnym vyrubením súdneho poplatku v týchto prípadoch sa realizuje prostredníctvom práva podať odvolanie proti prípadne vydanému uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

32. Naopak, priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP predpokladá podanie žiadosti účastníka konania o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, pričom je procesnou povinnosťou takéhoto účastníka svoje tvrdenia o splnení zákonom ustanovených podmienok na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov preukázať. Je preto v záujme účastníka, ktorý sa oslobodenia od súdnych poplatkov domáha, preukázať, že spĺňa zákonom ustanovenú podmienku, podľa ktorej jeho pomery odôvodňujú priznanie oslobodenia.

33. Zo stabilizovanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že ESLP za súčasť práva na spravodlivé súdne konanie výslovne považuje aj primeranosť výšky súdneho poplatku, keďže výška poplatku vo svetle okolností konkrétneho prípadu vrátane sťažovateľovej spôsobilosti zaplatiť poplatok a fáza konania, v ktorej došlo k obmedzeniu, predstavujú faktory, ktoré sú významné pri určovaní, či osobe bolo dostupné právo na prístup k súdu; príliš vysoký súdny poplatok, ktorý znemožňuje poskytnutie súdnej ochrany uplatnenému právu, znamená porušenie ochrany priznanej čl. 6 ods. 1 dohovoru (K. v. Poľsko, sťažnosť č. 28249/95 z 19. 6. 2001, bod 60; mutatis mutandis J., J. v. Poľsko, sťažnosť č. 73547/01 z 30. 11. 2005, bod 60; K. v. Poľsko, sťažnosť č. 71731, bod 45).

34. Ústavný súd sa už k výkladu a aplikácii § 138 OSP vyjadril vo svojej rozhodovacej činnosti (II. ÚS 179/2010), najmä poukázal na to, že v týchto prípadoch je potrebné vyrovnať sa s konkrétnymi okolnosťami prípadu, nevychádzať iba z formálnej citácie príslušných ustanovení právnych predpisov o úprave súdnych poplatkov a je potrebné zohľadniť miesto základného práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti, aby nedošlo k narušeniu primeranej vyváženosti medzi záujmom štátu na vyberaní súdnych poplatkov na jednej strane a záujmom účastníka konania na obhájení svojho práva prostredníctvom všeobecného súdu (IV. ÚS 11/2010).

35. Pritom platí, že ani v prípade, keď sú splnené podmienky osobného oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, nie je vylúčené, aby takto osobne oslobodený účastník konania požiadal o oslobodenie od súdnych

poplatkov podľa § 138 OSP. Je to tak preto, že priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP má širšie procesné následky než osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch (pozri napr. § 138 ods. 6, § 141 ods. 1 OSP).

36. V prípade sťažovateľa v prvom rade ústavný súd preto poukazuje na to, že všeobecné súdy sa otázkou, či na sťažovateľa osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch dopadá alebo nie, nemali dôvod zaoberať a ich úlohou bolo iba posúdiť žiadosť sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Pokiaľ preto i sťažovateľ odôvodňuje porušenie ním označených základných práv aplikáciou § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch v rozpore s jeho účelom a zmyslom, táto argumentácia nie je spôsobilá viesť ku konštatovaniu porušenia týchto základných práv krajským súdom.

37. Možnosť využiť túto argumentáciu bude patriť sťažovateľovi v prípade, ak bude konanie zastavené, a to v odvolaní proti takémuto uzneseniu, resp. pri uplatnení následných prostriedkov nápravy.

38. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia, resp. nezohľadnenia dôvodov oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, tu ústavný súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, ktoré považuje za dostatočné, priliehavé a výstižné, ale aj na to, že konanie vo veci sťažovateľa o jeho žalobe je právoplatne skončené a jeho žiadosť o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov bola okresnému súdu predložená až po podaní dovolania sťažovateľom.

39. Za podstatné pre vec pritom ústavný súd považuje zistenia krajského súdu, podľa ktorých bola sťažovateľovi vyplatená náhrada jeho funkčného platu v sume 109 708,24 €, čo už samo osebe vyvracia sťažovateľovu argumentáciu o stave hmotnej núdze a zabránení v prístupe k súdnej ochrane. Tieto zistenia krajského súdu sťažovateľ nespochybnil ani v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, a preto je ústavný súd toho názoru,

že rozhodnutie krajského súdu nie je ani v rozpore s princípom proporcionality, t. j. zákazu narušenia primeranej vyváženosti medzi záujmom štátu na vyberaní súdnych poplatkov na jednej strane a záujmom účastníka konania na obhájení svojho práva prostredníctvom všeobecného súdu.

40. Vychádzajúc z týchto úvah a zohľadniac dôvody rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie krajského súdu nie je založené na takom výklade aplikovaných ustanovení, ktoré by poprelo ich účel a zmysel a zároveň by malo za následok porušenie sťažovateľom označených základných práv alebo slobôd.

41. Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť na porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru podaná proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 377/2015 a jeho rozhodnutiu č. k. 10 Co 377/2015-216 z 30. septembra 2015 je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol.

42. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2016